RØROS KOMMUNE

EIERPOLITIKK

NÅR KOMMUNEN ER EIER I SELSKAPER

Politisk behandling:
Kommunestyret

Saksnr.
29/19

Dato:
23.05.2019

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. BAKGRUNN OG MÅL 2
1.1. Innledning 2
1.2. Mål for eierpolitikken 2
1.3. Avgrensning 3
1.4. Begreper 3
1.5. Dokumentstruktur 4
1.6. Arbeidsmodell 6
1.7. Folkevalgtopplæring 7
2. MOTIVER FOR EIERSKAP 7
2.1. Effektivisering av tjenesteproduksjonen 7
2.2. Samfunnsøkonomiske motiver 7
2.3. Næringspolitiske motiver 8
2.4. Finansielle motiver 8
3. PRINSIPPER FOR EIERSKAP I RØROS KOMMUNE 8
3.1. Grunnleggende prinsipper 9
3.2. Klart og tydelig mål for hver enkelt selskap 9
3.3. Riktig organisasjonsform 10
3.4. Selskapets vedtekter- Innkallingsfrister og valgkomitè 10
3.5. Aksjonæravtale 11
3.6. Informasjon og kommunikasjon mellom eiere og selskapsledelse 11
3.7. Krav til selskapets styre 11
3.8. Godtgjørelse til styret 12
3.9. Kapitalstruktur 12
3.10. Utbyttepolitikk 12
4. FORVALTNING AV EIERSKAP 12
4.1. Ansvarsfordeling 12
4.2. Kommunestyret 12
4.3. Rådmannen 13
4.4. Kommunens representant til selskapenes eierorgan 14
4.5. Eiersekretariat 14

1. BAKGRUNN OG MÅL

Kommunen har i stor grad frihet til å organisere tjenestene sine slik den finner det hensiktsmessig. Tjenestene kan organiseres som en del av kommunen eller i selskaper som selvstendige rettssubjekter. Når kommunen organiserer tjenesteproduksjonen innenfor kommunen som organisasjon, gjelder retningslinjene som følger av kommuneloven.

1.1. Innledning

Kommunen kan velge å legge deler av virksomheten over i egne selskaper og sitte som eier eller medeier. Røros kommune har betydelige verdier som forvaltes på denne måten. Når deler av den kommunale virksomheten overføres til f.eks aksjeselskaper eller interkommunale selskaper, må selskapets ledelse følge den lovgivningen som gjelder for den aktuelle organisasjonsformen, ikke kommuneloven. Det setter klare grenser for hvor mye kommunen som eier kan og bør involvere seg i selskapets virksomhet.

Hverken kommunestyret eller rådmannen har instruksjonsmyndighet overfor styret eller den administrative ledelsen i selskapet. Kommunestyrets styring må utføres i selskapets eierorgan og også der følge lovgivningen for den aktuelle organisasjonsformen. Det innebærer at betingelsene for folkevalgt styring og kontroll, et av hovedprinsippene i kommunal forvaltning, endres. Derfor er det viktig at kommunen for hvert enkelt selskap den eier har en gjennomtenkt begrunnelse for hva kommunen ønsker å oppnå med eierskapet og hvordan dette skal gjøres. Dette er Røros kommunes «eierstrategi» for det enkelte selskap.

1.2. Mål for eierpolitikken

Røros kommune skal ha et bevisst og aktivt forhold til sine eierskap, og alle eierskap skal være politisk forankret. Den overordnede eierpolitikken og arbeidsmodellen for forvaltningen av eierskapet er vesentlige verktøy for dette. I tillegg sikrer eierpolitikken god folkevalgt styring selv om kommunestyret ikke lenger har direkte instruksjonsmyndighet.

Eierpolitikken og eierstrategien for det enkelte selskapet skal sikre at selskapets ledelse får klare og entydige forventninger og forutsigbare føringer fra kommunen som eier. Dette er en forutsetning for at et selskap skal kunne drive virksomheten på en effektiv og målrettet måte. Bare slik kan kommunens formål med eierskapet forsvares, og bare slik kan kommunen sikre at den offentlige kapitalen som er lagt inn i selskapet sikres best mulig.

MÅL FOR RØROS KOMMUNES EIERPOLITIKK:

- Sikre god folkevalgt styring når kommunen er eier i selskaper
- Sikre et godt beslutningsgrunnlag for utskillelsen av kommunal virksomhet
- Sikre en god beslutningsprosess *før* kommunen forplikter seg som eier
- Sikre at kommunestyrets formål og forventninger oppfylles
- Sikre et aktivt og forutsigbart eierskap samt god samhandling mellom eier og ledelse
- Sikre drift og forvaltning av selskapene ihht gjeldende lovgivning
- Sikre kommunal innskutt kapital i selskapene

1.3. Avgrensning

Eierpolitikken og arbeidsmodellen for kommunens forvaltning av eierskap gjelder for alle selskaper der kommunen har eierinteresser og der ledelse og kontroll med virksomheten reguleres gjennom andre lover enn kommuneloven. Dette kan være aksjeselskaper (aksjeloven), samvirkeforetak- og andelslag (samvirkeloven) eller stiftelser (lov om stiftelser).

Interkommunale foretak organisert etter kommuneloven §27 og som er underlagt Lov om interkommunale selskaper, er ikke selskaper i tradisjonell forstand. Disse omfattes likevel av eierpolitikken fordi de er underlagt et styre med selvstendig ansvar for virkomheten.

Eierpolitikken gjelder når eiendom forvaltes i egne selskaper, men den *gjelder ikke der kommunal eiendom forvaltes innenfor tradisjonell kommunal organisering*.

Røros kommunes eierpolitikk *omhandler ikke administrativt vertskommunesamarbeid* (med hjemmel i kommunelovens kap. 5A), fordi dette er regulert i avtaler der èn eller flere kommuner har delegert myndighet til rådmannen i vertskommunen. Det er ikke etablert et eget styre for virksomheten.

Eierpolitikken er i all hovedsak bygd opp rundt KSs «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll». Dette dokumentet ligger som vedlegg til eierpolitikken.

1.4. Begreper

I dokumenter som regulerer Røros kommunes eierskap i selskaper brukes følgende begreper:

«Selskap» blir brukt som en fellesbetegnelse for «selvstendige rettssubjekter». Dette er virksomheter som er organisert på en slik måte at et selvstendig og valgt styre har ansvar for at eiernes interesser og forventninger til selskapet realiseres. Styret skal også påse at virksomhetens rettigheter og plikter overholdes med bakgrunn i lovgivningen som gjelder for den aktuelle organisasjonsformen. Det betyr at kommunen som eier kun har myndighet til å definere sine ønsker og forventninger til selskapets ledelse i selskapets eierorgan. Muligheten for folkevalgt styring blir dermed til dels betydelig redusert. I dette dokumentet blir «selskap» brukt som en fellesbetegnelse både for aksjeselskaper, samvirker, andelslag, interkommunale selskaper osv.

«Selvstendig rettssubjekt» er det samme som «selskaper» slik det er definert ovenfor, og det er lovgivningen for den aktuelle organisasjonsformen som er styrende for ledelsen av virksomheten og ikke kommuneloven.

«Kommunen som eier» er ensbetydende med kommunestyret. Det er det samlede kommunestyret som er eier på vegne av kommunen og som dermed må ha tilstrekkelig informasjon og kunnskap til å kunne utføre rollen som eier. Selskapets arbeidsform når det gjelder innkallingsfrister til eierorganet og eiermøter må tilpasses kommunestyrets arbeidsform.

«Eierorgan» er brukt som en fellesbetegnelse for eiernes forum i et selskap. For et aksjeselskap er dette generalforsamlingen, for et samvirke- eller et andelslag er dette årsmøtet og for et interkommunalt selskap er dette representantskapsmøtet. Det er i eierorganet at eierne må fremme sine ønsker og forventninger til selskapet og dets ledelse. Det kan også innkalles til uformelle eiermøter. Dette er møter der informasjon utveksles

mellom eierne og selskapets ledelse og der saker av vesentlig betydning diskuteres. Beslutninger fattes kun i ordinær eller ekstraordinær generalforsamling.

«Selskapsform» er selskapets formelle organisasjonsform og gir retningslinjer for blant annet hvilken lov som er gjeldende for driften av selskapet, ansvarsforhold, skatt, revisjonsplikt, risiko, rettigheter, plikter osv. Aktuelle organisasjonsformer er aksjeselskaper (AS), samvirkeforetak og andelslag (SA), interkommunale selskaper (IKS) og stiftelser. Felles for disse er at kommunen gir ifra seg instruksjonsmyndighet til et valgt styre som skal lede selskapet på vegne av alle eierne og ihht lovverket som er gjeldende for den aktuelle organisasjonsformen.

«Eierstrategi» beskriver hvorfor kommunen går inn som eier i et selskap (motiv for eierskap), hva kommunen ønsker å oppnå og tidsperspektivet for eierskapet. En entydig eierstrategi som kommuniseres klart til selskapets ledelse er avgjørende for en effektiv og målrettet drift.

1.5. Dokumentstruktur

Røros kommunes eierskap i selskaper reguleres og styres av følgende dokumenter:

- «Røros kommunes eierpolitikk»
- «Skjema for eiermelding»
- Kommunens årlige «Eiermelding»
- «Kommunens årsmelding», note 5: Aksjer og andeler

«Røros kommunes eierpolitikk» beskriver hvilke motiver og prinsipper som skal ligge til grunn når kommunen er eier i et selskap og hvordan kommunen skal følge opp og forvalte sine eierskap. Dette dokumentet er førende for kommunestyrets arbeid med både eventuelle nye og allerede eksisterende eierskap. «Røros kommunes eierpolitikk» rulleres senest innen 2 år etter at nytt kommunestyre er konstituert.

«Skjema for eiermelding» er et skjema som følger hvert enkelt selskap som kommunen eier og som inneholder oppdatert informasjon og fakta som er vesentlig for virksomheten og for kommunen som eier. Dette skjemaet beskriver også kommunens *eierstrategi*: hvorfor besluttet kommunen å gå inn som eier og hva er kommunens mål med eierskapet. «Skjema for eiermelding» danner gunnlaget for den løpende evalueringen av selskapets resultater sett i fht kommunens mål med eierskapet.

«Kommunens årlige eiermelding» er en sammenstilling av informasjon om alle kommunens eierskap i selskaper og behandles i kommunestyret i desember hvert år. Eiermeldingen gir informasjon om status i det enkelte selskap, informasjon om vesentlige avvik ifht kommunens opprinnelige motiv og mål for eierskapet og eventuelle behov for at kommunen som eier må reagere eller handle. Behandlingen av eiermeldingen er kommunestyrets årlige mulighet til å gi instrukser til kommunens representant/er i selskapenes eierorgan om ting kommunestyret ønsker å ta opp eller endre. Selskaper der det er viktig at kommunestyret får utvidet informasjon om virksomheten, inviteres inn for å møte kommunestyret direkte.

«Årsmelding for Røros kommune, note 5» er en oversikt over aksjer og andeler som kommunen eier. Note 5 viser selskapenes økonomiske resultat de siste 2 årene, kommunens eierposisjon i det enkelte selskapet, aksjenes pålydende og bokført verdi.

Oversikt over dokumentstrukturen for styring og forvaltning av kommunens eierskap i selskaper:

«Røros kommunes eierpolitikk»

• Beskriver prinsipper for hva som skal være oppfylt når kommunen er eier i selskaper

• Beskriver hva som skal evalueres i hvert enkelt tilfelle *før* kommunen forplikter seg som eier

• Beskriver en arbeidsmodell for hvordan kommunen skal følge opp og styre sitt eierskap i selskaper

«Skjema for eiermelding» m/eierstrategi

• Skjema for hvert enkelt selskap med oppdatert informasjon om virksomheten

• Beskriver kommunens *eierstrategi* for selskapet: kommunens motiv og mål for eierskapet

• Grunnlag for løpende evaluering av selskapets resultater ifht kommunens mål

• Fastholder instrukser til kommunens representant/er i selskapets eierorgan

Kommunens årlige «Eiermelding»

• Oversikt over og status for alle eierskap kommunen har i selskaper

• Selskaper med vesentlige avvik ifht kommunens motiver og mål samt selskaper som krever eiernes handling behandles spesielt. Instrukser til kommunens representant i eierorganet fastholdes på «Skjema for eiermelding»

• Eiermeldingen behandles i kommunestyret hvert år i desember

Note 5 i kommunens årsmelding «Aksjer og andeler»

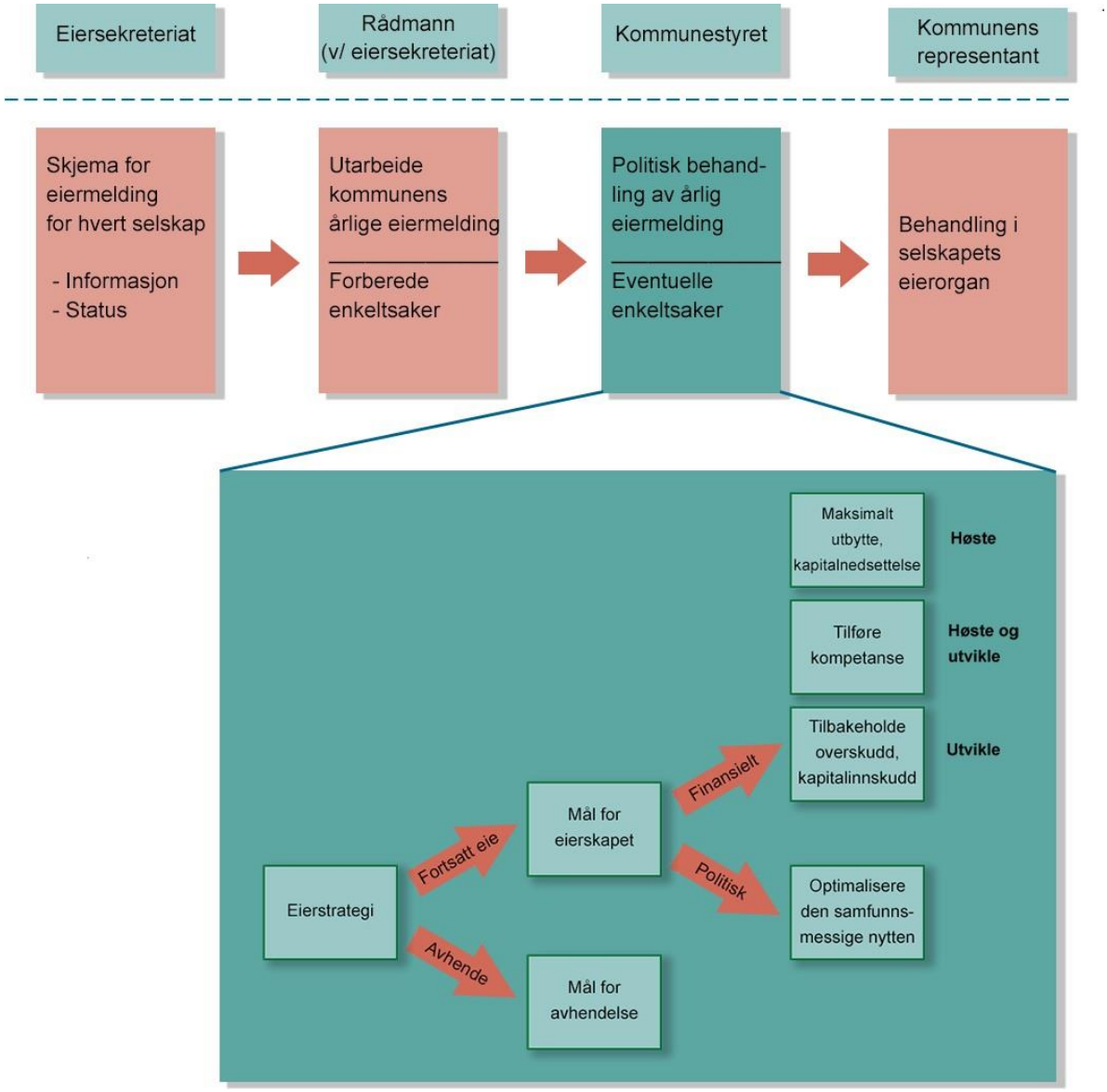
• Gir en skjematisk oversikt over alle eierskap som kommunen har i selskaper

• Viser selskapets resultat siste 2 år, antall aksjer/andeler kommunen har, kommunens eierposisjon og bokført verdi

Figur 1- Dokumentstruktur for forvaltning av eierskap i Røros kommune

1.6. Arbeidsmodell

For å sikre god folkevalgt styring med selskaper der kommunen er eier eller medeier, må informasjonsflyt og ansvarsfordeling systematiseres. Nedenfor er en skjematisk modell for Røros kommunes arbeid med eierskap i selskaper:

Figur 3 – Arbeidsmodell når Røros kommune er eier i selskaper

1.7. Folkevalgtopplæring

Når kommunen er delaktig i et selskap, er det det samlede kommunestyret som er den faktiske eieren på kommunens vegne. God folkevalgt styring av kommunens eierskap i selskaper forutsetter derfor at politikerne har en tilstrekkelig kunnskap om kommunens eierpolitikk. I tillegg må politikerne være seg bevisst prosessene som skal ligge til grunn for etablering og god forvaltning av kommunens eierskap. Eiersekretariatet skal påse at de folkevalgte får *obligatorisk opplæring og informasjon* innen 6 måneder etter at nytt kommunestyre er konstituert.

DE FOLKEVALGTE SKAL FÅ OBLIGATORISK OPPLÆRING I:

- Kommunens eierpolitikk
- Dokumentstruktur og arbeidsmodell for kommunens arbeid med eierskap
- Kommunestyrets rolle og ansvar som eier
- Kommunens muligheter for påvirkning i selskaper den eier
- Fakta og konsekvenser av ulike organisasjonsformer
- Roller og ansvar i de ulike organsisasjonsformene
- Kommunens særlige ansvar for forsvarlig og etisk forretningsdrift og samfunnsansvar

2. MOTIVER FOR EIERSKAP

Et tydelig beskrevet og uttalt motiv for det enkelte eierskapet er viktig. Det skilles mellom *politiske og finansielle motiver*. Dette gir både et bedre beslutnings-grunnlag før kommunen går inn som eier og det gir grunnlag for en godt forankret evaluering underveis i eierskapet. I tillegg gir dette åpenhet og informasjon til både selskapets ledelse og kommunens innbyggere om hvorfor kommunen prioriterer å være eier.

2.1. Effektivisering av tjenesteproduksjonen

Når effektivisering av tjenesteproduksjonen er formålet med eierskapet, ønsker kommunen å oppnå en mer kostnadseffektiv produksjon, en bedre kvalitet på tjenesten som leveres eller en større forutsigbarhet på leveringen av tjenesten. Slike selskaper utfører som regel oppgaver som støtter opp under kommunale kjerneoppgaver og kommunens rolle som tjenesteyter.
Dette er et politisk motiv. Denne typen eierskap utløser ikke utbytte og det kan derfor ikke settes krav til avkastning.

2.2. Samfunnsøkonomiske motiver

Når en oppgave ikke vil, kan eller bør bli løst av private og kommunen velger å inngå et eierskap for at samfunnet likevel skal få tilgang på en tjeneste, er eierskapet samfunnsøkonomisk motivert. Dette kan være oppgaver som ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomme, men som samfunnet ønsker å få løst. Slike selskaper utfører som regel oppdrag innenfor kommunens rolle som samfunnsutvikler.
Samfunnsøkonomisk motiverte eierskap kan også være i selskaper der en oppnår en vesentlig effekt gjennom å reise offentlig og privat kapital i fellesskap for å få tilgang til en ønsket tjeneste.
Dette er et politisk motiv. Denne typen eierskap utløser sjelden utbytte, og kommunen som eier kan kun i begrenset grad stille krav om økonomisk avkastning.

2.3. Næringspolitiske motiver

Kommunen skal være en offensiv pådriver for næringsutvikling slik det er beskrevet i kommunens strategiske næringsplan med tilhørende tiltaksplan. Kommunen skal først og fremst ha rollen som *tilrettelegger* og *katalysator*, ikke som næringsdrivende. Kommunen skal være særlig oppmerksom på om næringspolitisk motiverte eierskap kan virke konkurransevridende i et ellers konkurranseutsatt marked.
Dette er som oftest et politisk motiv. Denne typen eierskap utløser sjelden utbytte, og kommunen som eier kan kun i begrenset grad stille krav om økonomisk avkastning.

2.4. Finansielle motiver

Når formålet er økonomisk avkastning på kort eller lang sikt, er eierskapet det vi kaller *«finansielt moitvert»*. For selskaper der eierskapet er helt eller delvis finansielt motivert, må kommunen *fastlegge tidshorisonten* for eierskapet og *beregne en realistisk avkastning*. *Denne typen eierskap skal utløse utbytte som kommer kommunens øvrige virksomhet til gode, og kommunen som eier må formulere tydelige og målbare krav om avkastning.*

3. PRINSIPPER FOR EIERSKAP I RØROS KOMMUNE

Alle eierskap som Røros kommune har i selskaper skal følge de prinsipper og politiske føringer som beskrives her. Før Røros kommune etablerer eller går inn på eiersiden i nye selskaper, skal det gjøres en grundig analyse av hva kommunen ønsker å oppnå med eierskapet. Det skal også gjennomføres en vurdering av hvorfor kommunen ikke kan oppnå samme effekt innenfor rammene av tradisjonell kommunal organisering.

I tillegg skal det vurderes om et eventuelt nytt eierskap oppfyller kriteriene for *forsvarlig forretningsdrift*, *samfunnsansvar* og *etisk god forretningsskikk*. Dette er avgjørende når kommunen er eier eller medeier i et selskap.

NÅR RØROS KOMMUNE ER ELLER VURDERER Å BLI EIER I SELSKAPER SKAL KOMMUNEN…

- …definere et klart og tydelig mål for eierskapet for hvert enkelt selskap
- …vurdere riktig organisasjonsform
- …sikre at selskapets vedtekter beskriver gode innkallingsfrister og bruk av valgkomitè
- …inngå aksjonæravtaler der kommunens eierskap er av vesentlig betydning
- …sikre god informasjon og kommunikasjon mellom eiere og selskapsledelse
- …uttrykke klare og entydige krav og forventninger til selskapets styre
- …ha et bevisst forhold til styrets godtgjørelse
- …ha et bevisst forhold til selskapets kapitalstruktur
- …tilpasse utbyttepolitikken til selskapets formål og kommunens motiv for eierskapet

Hvert enkelt prinsipp og føring for Røros kommunes eierskap i selskaper beskrives fra pkt. 3.2 til pkt. 3.10.

3.1. Grunnleggende prinsipper

For alle eierengasjement som Røros kommune enten allerede har eller som kommunen vurderer å inngå gjelder følgende:

- Røros kommune skal føre en offensiv utviklings- og næringspolitikk slik det er beskrevet i strategisk næringsplan, men kommunens rolle er først og fremst som *tilrettelegger*.
- Røros kommune skal som hovedregel *ikke delta i selskaper som har næringsmessige formål*. Unntak kan vurderes der kommunens eierskap er nødvendig for å ivareta viktige samfunnsmessige fellesinteresser. Et eksempel på dette kan være innenfor kraftproduksjon.
- Røros kommune *bør investere i tomter og arealer som anses som nødvendig for å ivareta langsiktige utviklingsoppgaver* som for eksempel næringsarealer, kommunale primæroppgaver, boligbygging osv.
- Når kommunen er eier i selskaper som både er i en monopolsituasjon og som samtidig konkurrerer om leveranser i konkurranseutsatte markeder, skal selskapet ha et klart skille mellom disse to virksomhetene. Skillet skal være av en slik art at det tydelig fremgår at selskapet *ikke kryssubsidierer og dermed underpriser leveranser som er konkurranseutsatt*.
- Når kommunen oppretter eller blir medeier i selskaper der hovedformålet er å levere tjenester til kommunen eller til innbyggere på vegne av kommunen, står selskapet i en monopolsituasjon. For å sikre at selskapet produserer tjenester til riktig pris og kvalitet, skal *kommunens rolle som eier og kommunens rolle som bestiller av en tjeneste skilles*. Kommunestyret er eier og forholder seg kun til selskapets eierorgan. Rådmannen ivaretar funksjonen som bestiller og forholder seg kun til selskapets administrasjon. Dersom kommunestyret har spørsmål eller problemer knyttet til levering av tjenester fra selskapet, skal kommunestyret forholde seg til rådmannen.
- Røros kommune skal kun eie eller være medeier i selskaper som driver innenfor rammene av *forsvarlig og etisk korrekt forretningsdrift og samfunnsansvar*.
- Kommunens eierskap skal *følge KS sine anbefalinger for eierstyring, selskapsledelse og kontroll*.
- Røros kommune skal *avhende eller endre eierskap som ikke oppfyller målet* for engasjementet.

3.2. Klart og tydelig mål for hver enkelt selskap

Alle kommunens eierskap skal oppfylle et klart og tydelig mål. Målet skal beskrives for hvert enkelt selskap. Beskrivelsen av målet skal inneholde en vurdering av hvorfor kommunen går inn som eier (se pkt 2: «Motiv for eierskap»). Noen ganger vil det være en blanding av ulike motiver. Da skal dette beskrives.

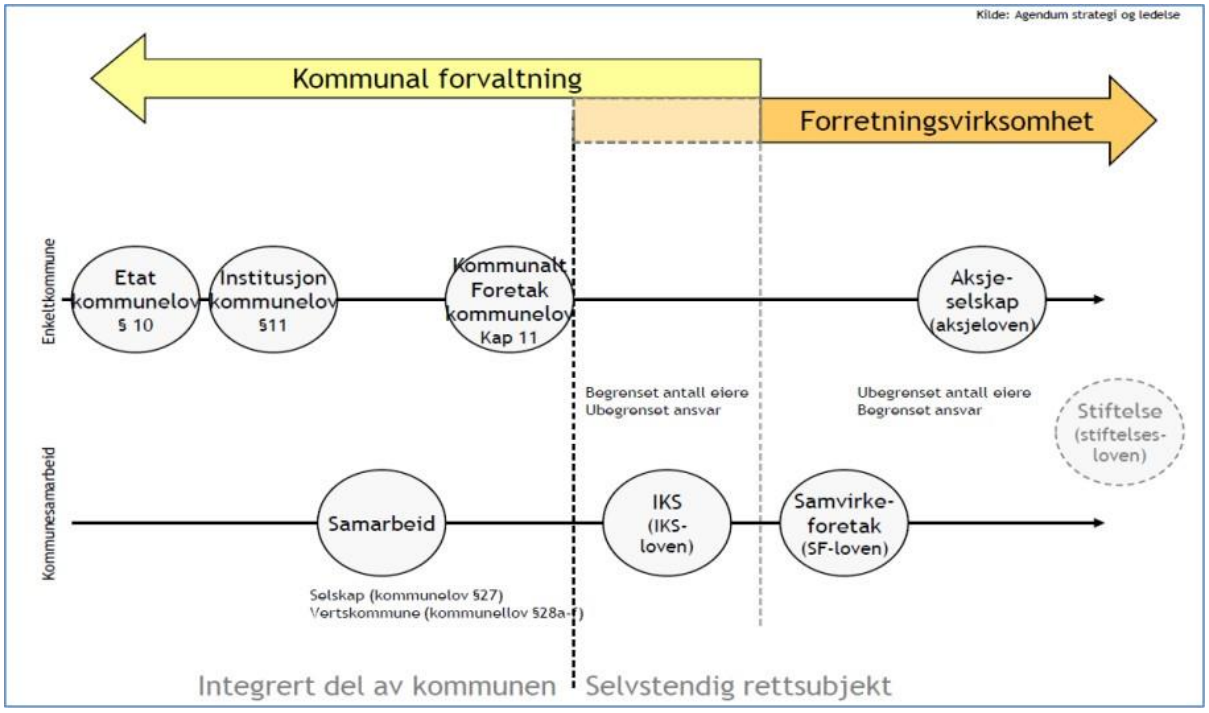
KOMMUNEN SKAL DEFINERE KLARE MÅL FOR SITT EIERSKAP FOR Å…

- gjøre det lettere å etterprøve selskapenes løpende resultater ifht kommunens mål
- gi klare føringer for selskapenes strategiarbeid
- bidra til et godt samarbeid med selskapets ledelse
- bidra til et forutsigbart eierskap
- sikre åpenhet for kommunens innbyggere
- lettere kunne vurdere når kommunen eventuelt bør avhende sitt eierskap

3.3. Riktig organisasjonsform

Selskapets formål er avgjørende for valg av organisasjonsform. Formålet er alltid beskrevet i selskapets vedtekter. Vanlige organisasjonsformer er aksjeselskap, samvirke- eller andelslag, interkommunale selskaper osv. Organisasjonsformen legger samtidig ufravikelige føringer for mulighetene for politisk styring og kontroll. Kommunen skal ha et bevisst forhold til valget av organisasjonsform og konsekvensene av dette. Dette er en del av den obligatoriske folkevalgtopplæringen.

Figuren nedenfor viser konsekvensen av de ulike organisasjonsformene når det gjelder selskapenes selvstendighet, muligheten for politisk styring og hvorvidt organisasjonsformen omfattes av kommuneloven.

Figur 2- Organisasjonsform, lov og muligheten for politisk styring

3.4. Selskapets vedtekter- Innkallingsfrister og valgkomitè

For at kommunen skal kunne være en aktiv eier og forvalte sine eierskap på en god og forutsigbar måte, må innkallingsfristen til generalforsamling, representantskapsmøter, årsmøter og eiermøter (eierorgan) være lengre enn det som aksjeloven krever. Skal kommunestyret som eier kunne bruke eierforumet, må innkallingsfristen og utsendelse av sakliste være minimum 6 uker. Da har kommunestyret nok tid til å utrede og beslutte saker som skal tas opp i eierforumet og gi sine instrukser til kommunestyrets utsendte representant. Innkallingsfristen må fastlegges i selskapets vedtekter.

I tillegg skal kommunens krav til bruk av en uavhengig valgkomitè tas inn i selskapets vedtekter.

3.5. Aksjonæravtale

I selskaper der Røros kommune er eier og dette eierskapet er av vesentlig betydning for kommunen eller for selskapet, skal det utarbeides en aksjonæravtale som regulerer forholdet mellom eierne. Dette gjelder for alle nye eierskap som Røros kommune inngår. For allerede eksisterende eierskap der det ikke er inngått aksjonæravtale, skal det jobbes systematisk i generalforsamling/representantskapsmøter for å få dette på plass.

Aksjonæravtalen skal bl.a. inneholde føringer for informasjon og kommunikasjon mellom eierne og selskapets ledelse (se pkt 3.6), godtgjørelse til styret og selskapets ledelse (se pkt 3.8), utbyttepolitikk (se pkt 3.10) og andre ting som bør reguleres mellom eierne. Dette kan f.eks. også være varsling ved salg av eierandeler og en eventuell forkjøpsrett.

3.6.Informasjon og kommunikasjon mellom eiere og selskapsledelse

Et godt eierskap forutsetter nok og riktig informasjon og god kommunikasjon mellom selskapets ledelse og eierne. Aktive og forutsigbare eiere er et vesentlig element når selskapets ledelse skal jobbe systematisk og effektivt med verdiskapning og realisering av andre mål eierne måtte ha for sitt eierskap.

Den årlige generalforsamlingen (AS), representantskapsmøtet (IKS) eller årsmøtet (SA) er lovpålagt. Ut over dette skal det avtales minimum ett årlig eiermøte i tillegg i selskaper som er vesentlige i kommunens eierskap. «Vesentlig» i denne sammenhengen kan være stor finansiell betydning, viktige samfunnsinteresser eller viktige politiske saker.

3.7. Krav til selskapets styre

I de selskapene der Røros kommune er eier, skal *bruk av valgkomitè vedtektsfestes*, og valgkomitèens leder skal velges på generalforsamlingen. Valgkomitèen bør ha en dialog med selskapets styre før forslag til ny sammensetning fremmes for eierne. Ved styrets sammensetning skal det først og fremst legges vekt på at det samlede styrets kompetanse er tilpasset det enkelte selskapets behov og at kravene til kjønnsmessig balanse oppfylles.

DET PRESISERES OM STYREVERV:

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Valgte styremedlemmer representerer kun seg selv, ikke noen av eierne, og de skal *ivareta selskapets samlede interesser til det beste for alle eierne*. Alle som sitter i styret er personlig ansvarlige for beslutninger, nødvendige og lovpålagte handlinger og eventuell unnlatelse av dette. Det betyr at styremedlemmer kan straffeforfølges dersom de ikke utøver vervet i hht gjeldende lover og forsvarlig forretningsdrift.

Dersom politikere sitter i styrer i selskaper som kommunen eier, skal disse registrere sine styreverv på www.styreregisteret.no.

Styremedlemmer bør ikke ta på seg særskilte oppgaver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet. Ordfører, rådmann og næringssjef skal ikke sitte i styrer der Røros kommune er eier for å unngå habilitetskonflikter.

3.8.Godtgjørelse til styret

Godtgjørelsen til styret bør reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar, kompetanse og tidsbruk. Generelt bør styreleder godtgjøres høyere enn styremedlemmene. For selskaper av vesentlig betydning for Røros kommune skal prinsipper for godtgjørelse omtales i aksjonæravtalen (se pkt. 3.5).

3.9.Kapitalstruktur

«Kapitalstruktur» er forholdet mellom gjeld og egenkapital i et selskap, og dette er et vesentlig eierspørsmål. Før kommunen inngår eierskap i selskaper, skal det gjennomføres en analyse av kapitalstrukturen for å se om denne er god nok i forhold til målet med eierskapet. Sannsynligheten for behovet for økt kapital fra eiernes side skal også vurderes.

3.10. Utbyttepolitikk

Når kommunens eierskap er finansielt motivert, skal det gjøres en analyse av hva som er et realistisk avkastningskrav for den perioden kommunen planlegger å sitte med eierskapet. Kommunen skal fremme en utbyttepolitikk som gjør at selskapets formål kan realiseres. Samtidig skal ikke selskapet akkumulere høyere egenkapital enn det som er nødvendig for en sunn forretningsmessig drift.

I de tilfeller der kommunens eierskap har andre formål enn finansiell avkastning, vil dette kunne gå på bekostning av den økonomiske lønnsomheten. Uansett hva målet med eierskapet er skal selskaper som Røros kommune eier drive kostnadseffektivt.

4. FORVALTNING AV EIERSKAP

Arbeidet med og ansvaret for kommunens eierskap er delt mellom kommunestyret, rådmannen, kommunens representant til selskapenes eierorgan (ihht kommunens delegeringsreglement) og Røros kommunes eiersekretariat.

4.1. Ansvarsfordeling

Både kommunestyret, rådmannen, eiersekretariatet og kommunens representant til generalforsamling, årsmøter og representantskapsmøter har ansvar for en forsvarlig forvaltning av kommunens eierskap. En definert informasjonsflyt og gode beslutningsprosesser er selve grunnlaget for å sikre godt samarbeid mellom eier og ledelse og god folkevalgt styring med selskaper der kommunen er eier.

4.2.Kommunestyret

Det er det samlede kommunestyret som er eier på vegne av kommunen. Det er helt vesentlig for selskapenes ledelse at kommunestyret evner å tale med *èn stemme* når kommunen opptrer i eierfora eller uttaler seg offentlig om selskapet. En entydig, klar og forutsigbar kommunikasjon mellom eier og selskapsledelse er en vesentlig forutsetning for en målrettet og effektiv drift av virksomheten.

KOMMUNESTYRETS OPPGAVER OG ANSVAR:

- Vedta kommunens eierpolitikk (senest 2 år etter konstituering av nytt kommunestyre)
- Vedta de selskapsspesifikke eierstrategiene (årlig eiermelding i desember)
- Føre tilsyn og kontroll med forvaltningen av selskapene (årlig eiermelding i desember)
- Vedta kjøp og salg av aksjer og andeler
- Vedta etablering og avvikling av alle typer selskaper
- Oppnevne representanter til selskapenes eierorgan (ihht delegeringsreglementet)
- Gi føringer og instrukser til kommunens representant/er i selskapenes eierorgan
- Behandle saker av stor prinsippiell eller strategisk betydning

4.3. Rådmannen

Rådmannen er ansvarlig for å saksforberede eiersaker som skal til politisk behandling ihht kommuneloven §23.

RÅDMANNENS OPPGAVER OG ANSVAR:

- Saksforberede eiersaker som skal til politisk behandling (bl.a. årlig eiermelding)
- Identifisere behov og legge til rette for dialog mellom selskap og eier
- Etablere og følge opp et eiersekretariat i Røros kommune

4.4. Kommunens representant til selskapenes eierorgan

Kommunestyret bestemmer hvem som skal representere kommunen i generalforsamling, årsmøter, representantskapsmøter osv. Dette er en del av kommunens delegasjonsreglement. Kommunens representant skal sikre at kommunestyrets samlede innspill og forslag fremmes for selskapenes eierorganer, og at nødvendig informasjon fra eierorganet kommer tilbake til kommunestyret. Til dette skal kommunens representant samarbeide med eiersekretariatet.

4.5.Eiersekretariat

Eiersekretariatet legges til næringssjefens stilling og er kontaktpunktet mellom selskaper som Røros kommune eier og kommunen. Et klart kontaktpunkt er viktig for at selskapenes ledelse skal vite hvor de skal henvende seg og for å sikre at informasjon mottas, ledes til riktig instans i kommunen og arkiveres systematisk. Eiersekretariatet kan delta i selskapenes eierorganer og på eiermøter sammen med kommunens offisielle representant. Eiersekretariatet sørger for å samle, systematisere og arkivere informasjon og assisterer kommunens representant.

EIERSEKRETARIATETS OPPGAVER OG ANSVAR:

- Utrede, dokumentere og forberede saker for politiske vedtak i eiersaker
- Følge opp at politiske vedtak i eiersaker blir gjennomført
- Sikre at Røros kommunes eierpolitikk overholdes
- Forberede og delta i eiermøter, generalforsamlinger, årsmøter og representantskapsmøter sammen med kommunens representant ved behov
- Sikre at innkallingsfrister til selskapenes eierorgan og fremlegging av saker til politisk behandling blir overholdt
- Identifisere behov og sørge for nødvendig dialog mellom kommune og selskap
- Fortløpende oppdatering av «Skjema for eiermelding» for det enkelte selskapet
- Sammenstilling av informasjon og saksforberede kommunens årlige eiermelding
- Sikre at eiersaker og eiermøter blir dokumentert og arkivert